

Årsregnskap 2017

Morselskap: Resultatregnskap 1.1.-31.12.**Konsern:**

2017	2016	Note	NOK 1.000	2017	2016
Driftsinntekter					
1 190 847	1 158 980		Undervisningsinntekter	1 190 847	1 158 980
31 074	32 445		Oppdragsforskningsinntekter	31 074	32 445
302 950	277 504	1	Statstilskudd	302 950	277 504
43 654	44 905	2, 9	Andre driftsinntekter	64 722	63 522
1 568 525	1 513 834		Sum driftsinntekter	1 589 593	1 532 451
Driftskostnader					
887 607	845 390	3, 7	Lønn og andre personalkostnader	887 199	846 478
88 127	95 323	5	Ordinære avskrivninger	98 516	105 251
1 354	1 324	12	Tap på fordringer	1 354	1 324
467 860	448 087	4, 9	Andre driftskostnader	461 580	441 990
1 444 948	1 390 125		Sum driftskostnader	1 448 649	1 395 044
123 577	123 710		Driftsresultat	140 944	137 407
Finansinntekter og -kostnader					
7 295	9 689	9	Finansinntekter	2 727	4 271
-65 553	-46 884	6, 9	Finanskostnader	-65 611	-46 890
-58 258	-37 195		Netto finansposter	-62 884	-42 618
65 319	86 515		Resultat før skatt	78 060	94 789
-177	0	22	Skattekostnad skattepliktig virksomhet	-2 965	-2 003
65 142	86 515		Årsresultat	75 095	92 785
Overføringer og disponering av årsresultat:					
1 590	-9 130		Netto til / (fra) forskningsutviklingsfond	1 590	-9 130
0	0		Netto til / (fra) fond for MSc og PhD stipend	0	0
63 552	95 645		Overført til annen egenkapital	73 505	101 915
65 142	86 515		Sum disponert	75 095	92 785

Morselskap: Balanse 31.12.**Konsern:**

2017	2016	Note	NOK 1.000	2017	2016
EIENDELER					
Anleggsmidler					
115 054	142 909	5	Immaterielle eiendeler	115 054	142 909
1 482 477	1 507 650	5	Bygninger, tekniske installasjoner, tomter	1 904 448	1 936 415
78 789	78 814	5	Maskiner, inventar, transportmidler	104 701	106 694
281	174 281	8	Langsiktige fordringer og plasseringer	281	281
280 296	280 296	10	Aksjer i datterselskaper	0	0
1 956 897	2 183 948		Sum anleggsmidler	2 124 483	2 186 298
Omløpsmidler					
1 617	525	11	Varebeholdning	1 617	525
113 131	102 233	9, 12	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	112 573	99 144
45 564	279 554	13	Kontanter og bankinnskudd	65 708	305 063
160 313	382 312		Sum omløpsmidler	179 899	404 732
2 117 209	2 566 260		Sum eiendeler	2 304 382	2 591 031

Morselskap: Balanse 31.12., forts.**Konsern:**

2017	2016	Note	NOK 1.000	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD					
Innskutt egenkapital					
1 300	1 300	14	Stiftelsens kapital	1 300	1 300
Opptjent egenkapital					
23 914	22 324	14	Fond	23 914	22 324
756 865	726 996	14	Annen egenkapital	782 252	742 429
780 780	749 320		Sum opptjent egenkapital	806 167	764 753
782 080	750 620		Sum egenkapital	807 467	766 053
2 654	6 492	15	Bundne fond	2 654	6 492
Avsetning for forpliktelser					
0	0	22	Utsatt skatt	9 918	7 131
339 216	313 854	7	Pensjonsforpliktelser	339 216	313 854
22 337	15 254	19	Andre avsetninger for forpliktelser	22 337	15 254
361 553	329 109		Sum avsetning for forpliktelser	371 471	336 239
Langsiktig gjeld					
455 000	1 072 000	16	Pantelån	595 000	1 072 000

455 000	1 072 000		Sum langsiktig gjeld	595 000	1 072 000
			Kortsiktig gjeld		
50 992	42 288	9	Leverandørgjeld	53 093	44 491
63 149	60 435		Skyldige offentlige avgifter	62 888	60 178
0	0		Betalbar skatt	0	198
110 983	0	21	Benyttet kassekreditt	110 983	0
290 798	305 317	9, 17,21	Annen kortsiktig gjeld	300 826	305 379
515 923	408 040		Sum kortsiktig gjeld	527 791	410 246
2 117 209	2 566 260		Sum egenkapital og gjeld	2 304 382	2 591 031
522 000	1 162 500	19	Pantstillelser	672 000	1 162 500
1 130 331	1 035 943	20	Husleieforpliktelser	1 130 331	1 035 943

Morselskap:		Kontantstrømoppstilling 01.01.-31.12.		Konsern:	
2017	2016		NOK 1.000	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
65 319	86 515		Resultat før skatt	78 060	94 788
88 127	95 323	+/-	Ordinære avskrivninger	98 516	105 251
-177	0	+/-	Periodens betalte skatt	-375	0
-222	330	+/-	Tap/(gevinst) salg anleggsmidler	-222	316
-3 286	5 810	+/-	Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-3 040	5 128
117 603	-788	+/-	Endringer i andre tidsavgrensningposter	114 686	2 243
267 364	187 191	= (A)	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	287 626	207 727
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
-35 076	-33 953	-	Investeringer i varige driftsmidler	-36 701	-36 954
0	200	+	Salg av varige driftsmidler (salgssum)	0	200
174 000	0	+	Inn-/utbetaling på langsiktige lånefordringer	0	0
222	0	+	Innbetaling ved salg/likvidasjon av aksjer	222	0
0	0	-	Kjøp av aksjer	0	0
0	0	+/-	Endring i andre investeringer	0	0
139 146	-33 753	= (B)	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-36 480	-36 754
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
0	0	+	Opptak av ny gjeld (kortsiktig og langsiktig)	150 000	0
-640 500	-90 500	-	Nedbetaling av gjeld	-640 500	-90 500
-640 500	-90 500	= (C)	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-490 500	-90 500
-233 990	62 938	A+B+C	Netto endring i likvider i året	-239 354	80 473
279 554	216 615	+	Kontanter og bankinnskudd per 01.01.	305 063	224 542
45 564	279 554	=	Kontanter og bankinnskudd per 31.12.	65 709	305 015

Oslo, 8. mars 2018

Knut Haanæs
Styreleder

Bente Svensson
Nestleder

Marianne Stenius

Gunnar Bjørkavåg

Caroline Dale Ditlev-Simonsen

Anders Dysvik

Kjersti Ø. Gummerson

Truls Sebakk
Studentrepresentant

NOTER TIL REGNSKAPET 2017

(Alle tall i de påfølgende notene er i 1 000 NOK hvis ikke annet er angitt.)

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge. De vesentligste regnskapsprinsippene er beskrevet nedenfor.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet Stiftelsen Handelshøyskolen BI og datterselskapene BI-bygget D-Blokka AS, Bedriftsøkonomisk Institutt AS, Studentenes Hus Nydalen AS, Sandakerveien 116-118 AS og Sandakerveien D-Blokka AS.

Av disse har verken Bedriftsøkonomisk Institutt AS, Sandakerveien D-Blokka AS, Studentenes Hus AS eller Sandakerveien 116-118 AS hatt aktivitet i 2017. Det vises for øvrig til note 10.

a) Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet er en økonomisk enhet. Regnskapet inkluderer Stiftelsen Handelshøyskolen BI og selskaper hvor Stiftelsen har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier mer enn 50 % av aksjene i selskapet, og konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet.

Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene i konsernet er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper ved at datterselskap følger de samme regnskapsprinsipper som morselskapet.

Kostprisen på aksjer i datterselskaper er eliminert mot egenkapitalen i datterselskapet på overtagelsestidspunktet.

Notetabellene er utarbeidet for konsernet og morselskapet de to siste årene.

b) Inntektsføringsprinsipper

Undervisningsinntekter inntektsføres i takt med gjennomføringen av normert studieplan. Statstilskudd periodiseres tilsvarende. Oppdragsforskningsinntekter og andre driftsinntekter periodiseres i takt med leveransen av tjenesten. BI mottar offentlige tilskudd til forskningsprosjekter. Tilskuddene blir inntektsført i takt med fremdriften på prosjektene.

Inntektsføring av husleie skjer i henhold til utleieperiode og felleskostnader inntektsføres med et å konto beløp. Felleskostnader avregnes ved årets slutt.

c) Klassifisering og vurdering av eiendeler og gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

d) Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres så vidt mulig på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap. Fordringer i utenlandsk valuta vurderes til kurs per 31.12.

e) Varebeholdning

Varebeholdningen er verdsatt til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans.

f) Aksjer og obligasjoner

Aksjer og obligasjoner bestemt til varig eie eller bruk er oppført i balansen som anleggsmidler. Disse er vurdert til kostpris med mindre forhold som ikke anses å være av forbigående karakter har betinget en lavere vurdering.

Kortsiktige plasseringer av overskuddslikviditet (likvide aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

g) Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 100 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler resultatføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger tillegges driftsmidlenes kostpris og avskrives i takt med disse. Utskiftninger av hele driftsmidler blir balanseført.

I skatteregnskapet følges skattelovens vurderingsregler i forhold til aktivering, og driftsmidler som antas å ha en brukstid over tre år og har en kostpris på over kr 15 000 aktiveres.

h) Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Blis tjenestepensjonsordning oppfyller lovens krav om tjenestepensjon. Blis ansatte er delvis tilknyttet Statens Pensjonskasse (SPK) og delvis private ordninger gjennom Storebrand. Bli benytter IAS 19 i henhold til NRS 6A.

Pensjonsordningen i SPK er forsikringsteknisk oppbygget. Ordningen er imidlertid ikke fondsbasert, men utbetaling av pensjoner er garantert av staten iht. pensjonslovens § 1. Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene skjer etter aktuarielle prinsipper. Beregnede pensjonsmidler gir en avkastning som tilsvarer statsobligasjonsrenten. Ordningen anses iht. NRS som en ytelsesplan.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, endringer i pensjoner og ytelser, avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang m.v.

Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner amortiseres over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer) føres mot egenkapitalen.

Pensjonskostnad inngår i lønn og andre personalkostnader.

I tillegg til de sikrede forpliktelsene er det beregnet usikrede forpliktelser knyttet til ansatte som har gått ut i AFP.

i) Forskningstermin

Heltidsansatte i vitenskapelige stillinger ved Handelshøyskolen BI har rett til forskningstermin hvert 6. år. Dette innebærer ett år med forskningsplikt og fritak fra undervisning. Søknad om forskningstermin skal godkjennes av prorektor, er tilpasset budsjettprosessen og de ulike aktivitetsplaner. Lønn under en medarbeiders forskningstermin anses som kostnader til nødvendig kompetanseoppbygging og resultatføres som ordinær periodekostnad.

j) Tapskontrakter

En tapskontrakt anses å foreligge dersom BI har en bindende kontrakt som har estimert negativ netto nåverdi. Tapskontrakter regnskapsføres som en forpliktelse etter beste estimat.

k) Skatt

BI er ikke en skattepliktig stiftelse, men er skattepliktig for utleie av lokaler.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 23 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttegjørt.

Alle datterselskapene er skattepliktige.

l) Rentebytteavtaler

BI benytter rentebytteavtaler for å sikre fremtidige rentebetalinger på langsiktig lån og behandles regnskapsmessig som sikring. Kontantstrømmene fra rentebytteavtalene sammenstilles med rentebetalingerne knyttet til langsiktige lån. Rentebytteavtalene balanseføres ikke. For rentebytteavtaler der forutsetningen for sikringsbokføring ikke lenger er tilstede, er den regnskapsmessige behandlingen etter prinsipp om over-/underkurs.

m) Kontantstrømoppstilling / Kontanter og kontantekvivalenter

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med basis i den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i selskapets årsresultat for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra henholdsvis ordinær drift, investeringsvirksomheten og finansieringsvirksomheten. Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter og bankinnskudd uten løpetid.

n) Valuta

Poster i utenlandsk valuta er vurdert etter kursen ved regnskapsårets slutt.

Note 1 Statstilskudd

Statstilskuddets størrelse fastsettes i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen i Stortinget. I 2017 er det implementert en ny finansieringsmodell som består av basismidler og en resultatbasert størrelse.

2017	2016	
	115 854	Utdanningskomponenten kap. 260
	38 183	Forskningskomponenten kap. 260
	123 467	Langsiktige og strategiske midler kap. 260
145 540		Basismidler kap. 260
157 410		Resultatbasert uttelling kap. 260
302 950	277 504	Sum statstilskudd

Note 2 Driftsinntekter

Driftsinntekter eksklusive statstilskudd per campus.

<i>Morselskap</i>			<i>Konsern</i>	
2017	2016		2017	2016
162 354	164 474	Campus Bergen	162 354	164 474
941 307	915 144	Campus Oslo	962 374	933 761
64 495	64 994	Campus Stavanger	64 495	64 994
97 419	91 718	Campus Trondheim	97 419	91 718
1 265 575	1 236 330	Sum driftsinntekter eks. statstilskudd	1 286 642	1 254 947

Andre driftsinntekter omfatter i hovedsak salg av kompendier og bøker, husleieinntekter, gaver og royaltynntekter.

<i>Morselskap</i>			<i>Konsern</i>	
2017	2016		2017	2016
1 317	2 725	Trykkeri- og forlagsinntekter	1 317	2 725
24 960	24 100	Husleieinntekter	47 776	43 438
8 089	6 737	Offentlig og privat støtte og gaver	8 089	6 737
9 288	11 344	Andre inntekter	7 540	10 623
43 654	44 905	Sum andre driftsinntekter	64 722	63 522

Høsten 2012 besluttet BI å avvikle aktiviteten ved Studentenes Hus Nydalen. Dette innebar at husleieavtalen knyttet til Studentenes Hus ble transportert tilbake til BI, og BI startet arbeidet med å leie ut lokalene til andre næringsdrivende. Det er ved utgangen av 2017 ikke ledige arealer i disse lokalene. Det har i løpet av 2017 ikke skjedd endringer i utleiearealene i A, B og C-Blokka. Arealene det kreves husleie for 3.339 m². I datterselskapet BI-Bygget D-Blokka var det ved utgangen av 2017 ingen ledige utleiebare arealer.

Note 3 Lønn og andre personalkostnader

Godtgjørelse til daglig leder (rektor) i 2017 utgjorde kr 2 388 296. Andre skattepliktige ytelser utgjorde kr 15 957. Rektor er medlem av BIs ordinære pensjonsordning i Statens pensjonskasse. Netto estimert pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift for 2017 var kr 192 306. Rektor har etter avsluttet rektorperiode krav på ett års forskningstermin med rektorlønn. Det er ingen bonusavtale knyttet til daglig leder.

BI har ingen pensjonsforpliktelser overfor styrets medlemmer ut over at de ansattes representanter i styret er tilknyttet BIs ordinære pensjonsordninger. Styrehonorarer for 2017 er utbetalt som følger:

	Navn	Oppnevnt av	Valgperiode	Styre- honorar
Styreleder	Knut Haanæs	Styret	01.08.15-31.07.18	268 500
Nestleder	Maalfrid Brath	Styret	01.08.14-31.07.17	62 500
Nestleder	Bente Svensson	Styret	01.08.17-31.07.19	66 500
Styremedlem	Marianne Stenius	Styret	01.08.15-31.07.18	103 500
Styremedlem	Gunnar Bjørkavåg	Styret	01.08.16-31.07.19	103 500
Styremedlem	Gabriel Garcia Benito	Faglige ansatte	01.08.15-31.07.17	100 000
Styremedlem	Anders Dysvik	Faglige ansatte	01.08.17-31.07.19	53 500
Styremedlem	Caroline Ditlev-Simonsen	Faglige ansatte	01.08.16-31.07.18	103 500
Faglig vara	Pål Lauritzen	Faglige ansatte	01.08.17-31.07.19	3 750
Styremedlem	Silje Engeseth	Adm. ansatte	01.08.15-31.07.17	50 000
Styremedlem	Kjersti Gummerson	Adm. ansatte	01.08.17-31.12.19	53 500
Adm. vara	Hilde Stuhaug	Adm. ansatte	01.08.17-31.07.19	3 750
Observatør	Anders Gautvik-Minker	Adm. ansatte	01.08.15-31.07.17	10 500
Observatør	Truls Birger Brænden	Adm. ansatte	01.08.17-31.07.19	11 250
Styremedlem	Even Opsal	Studentene	01.01.17-31.07.17	50 000
Styremedlem	Fredrik Knutsen Hegdal	Studentene	01.08.17-31.12.17	53 500
Observatør	Fredrik Knutsen Hegdal	Studentene	01.01.17-31.07.17	14 000
Observatør	Truls Sebakk	Studentene	01.08.17-31.12.17	11 250
Sum				1 123 000

Det er ikke gitt lån og/eller stilt sikkerhet for lån til daglig leder eller styrets leder.

<i>Morselskap</i>			<i>Konsern</i>	
2017	2016		2017	2016
709 452	679 943	Lønnskostnader	709 044	681 031
92 577	90 701	Arbeidsgiveravgift	92 577	90 701
59 922	54 607	Pensjonskostnader inkl. aga	59 922	54 607
25 656	20 140	Andre ytelser	25 656	20 140
887 607	845 390	Sum	887 199	846 478
851	834	Antall ansatte pr. 31.12.	851	834
776	757	Omregnet til årsverk	776	757

Honorar til revisor for 2017 er som følger:

		<i>Morselskap</i>	<i>Konsern</i>
Lovpålagt revisjon	kr	303 510	348 461
Andre attestasjonstjenester	kr	49 500	49 500
Skatterådgivning	kr	0	0
Annen bistand	kr	64 856	95 805
Sum	kr	417 866	493 766

Alle beløp i hele kroner og inkl. mva.

Note 4 Andre driftskostnader

<i>Morselskap</i>			<i>Konsern</i>	
2017	2016		2017	2016
131 432	124 828	Husleie og forvaltningskostnader ¹⁾	123 902	116 900
75 864	66 474	IT-kostnader	75 947	66 474
19 982	19 235	Bøker, tidsskrifter og div. abonnementer	19 982	19 235
58 367	53 556	Markedsføring	58 595	53 835
52 870	56 739	Reise- og møtekostnader	52 870	56 739
15 123	17 594	Kopiering og trykking	15 123	17 594
9 958	11 293	Telefon-, porto- og fraktkostnader	9 960	11 295
45 188	39 070	Kostnader samarbeidende skoler	45 188	39 070
59 077	59 298	Diverse kostnader	62 038	60 848
467 860	448 087	Sum	463 604	441 990

¹⁾ Se også note 17.

Note 5 Varige driftsmidler

Driftsmidlene avskrives lineært over driftsmiddelets antatte levetid og etter følgende satser:

Immaterielle eiendeler	15-25 %
Transportmidler	20 %
Maskiner, inventar	10-20 %
Datautstyr	25 %
Bygninger	1,5 %

Personlig datautstyr som benyttes i undervisning, administrativt arbeid eller forskning resultatføres da det ut fra forventet slitasje og rask teknisk utvikling ikke kan sies å ha en levetid ut over tre år.

Morselskap:

	Immaterielle eiendeler	Maskiner, utstyr, transp.midler	Bygg Nydalen, Oslo	Tomt Nydalen, Oslo	Totalt
Kostpris 1.1	268 111	279 376	1 678 159	105 300	2 330 946
Tilgang	7 671	27 405	0	0	35 076
Avgang til kostpris	0	0	0	0	0
Kostpris 31.12	275 782	306 781	1 678 159	105 300	2 366 022
Akk. avskrivninger/nedskrivninger 1.1	125 202	200 562	275 810	0	601 574
Avskrivning/nedskrivning på avgang	0	0	0	0	0
Årets ord. avskrivn. og nedskrivn.	35 526	27 429	25 172	0	88 127
Akk. avskrivninger 31.12	160 728	227 991	300 982	0	689 702
Balanseført verdi 31.12	115 054	78 789	1 377 177	105 300	1 676 321

Konsern:

	Immaterielle eiendeler	Maskiner, utstyr, transp.midler	Bygg Nydalen, Oslo	Tomt Nydalen, Oslo	Totalt
Kostpris 1.1	268 111	318 799	2 131 116	165 300	2 883 326
Tilgang	7 671	29 030	0	0	36 701
Avgang til kostpris	0	0	0	0	0
Kostpris 31.12	275 782	347 829	2 131 116	165 300	2 920 028
Akk. avskrivninger/nedskrivninger 1.1	125 202	212 104	360 001	0	697 308
Avskrivning/nedskrivning på avgang	0	0	0	0	0
Årets ord. avskrivn. og nedskrivn.	35 526	31 024	31 967	0	98 516
Akk. avskrivninger 31.12	160 728	243 128	391 968	0	795 824
Balanseført verdi 31.12	115 054	104 701	1 739 148	165 300	2 124 203

I anleggsgruppen immaterielle eiendeler inngår IT-systemer og egenutviklede IT-løsninger.

Note 6 Finanskostnader

Morselskap			Konsern	
2017	2016		2017	2016
35 369	46 119	Renter pantelån	35 397	46 119
16 062		Utkjøp renteswap	16 062	
11 919		Ineffektiv renteswap	11 919	
2 203	765	Andre renter og omkostninger	2 333	771
65 553	46 884	Sum finanskostnader	65 611	46 890

Note 7 Pensjoner

Ordningen i Statens pensjonskasse (SPK) omfatter 363 yrkesaktive personer og 96 pensjonister pr. 31.12.2017 (370 yrkesaktive personer og 88 pensjonister pr. 31.12.2016).

Ordningen i Storebrand omfatter 632 yrkesaktive personer og 143 pensjonister pr. 31.12.2017 (601 yrkesaktive personer og 138 pensjonister pr. 31.12.2016).

Forutsetninger lagt til grunn for beregningene (se også note h under regnskapsprinsipper):

	2017	2016
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Årlig lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
Årlig G-regulering	2,25 %	2,25 %
Årlig pensjonsregulering	1,50 %	1,50 %
Avkastning på pensjonsmidler SPK	2,40 %	2,60 %
Avkastning på pensjonsmidler Storebrand	4,10 %	3,60 %

For beregningen fra SPK er det i 2017 lagt til grunn en frivillig avgang som varierer fra ca 19,0 % for de yngste til ca 4,0 % for de eldste i ordningen. For beregningene fra Storebrand er det lagt til grunn en frivillig årlig avgang som varierer fra 95 % for de yngste til 0 % for de eldste i ordningen. Mange medlemmer som inngår i beregningen fra Storebrand er studenter som kun er ansatt under studietiden. Derfor er frivillig avgang høy for de yngste medlemmene i ordningen. Forutsetningene i Storebrand ordningen er tilsvarende de som ble benyttet i 2016, mens i SPK er det endret fra hhv. 12,6% og 1,8% i 2016.

BI er tilsluttet avtalefestet pensjon (AFP) som er en kollektiv pensjonsordning for privat sektor i Norge, og omfatter alle ansatte som jobber i bedrifter med tariffavtale der AFP inngår. I 2016 omfattet ordningen ca 780.000 arbeidstakere på landsbasis. AFP-ordningen er basert på et tredjepartssamarbeid mellom arbeidsgiverorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner og staten. Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene til AFP, mens tilsluttede foretak dekker 2/3. Alle BIs ansatte som er omfattet av pensjonsordningen i Storebrand er medlemmer i AFP-ordningen.

For å ha rett til avtalefestet pensjon (AFP) må medlemmet oppfylle flere vilkår. Blant annet må medlemmet på uttakstidspunktet være ansatt og reell arbeidstaker i et foretak tilsluttet ordningen. Medlemmet må ha vært sammenhengende ansatt de siste tre år og vært i et foretak tilsluttet ordningen i 7 av de siste 9 årene. Ved uttak vil det bli beregnet årlig pensjon på grunnlag av 0,314% av årlig pensjongivende inntekt opp til 7,1 G fra fylte 13 år til og med fylte 61 år. Ordningen administreres av Fellesordningen for AFP som også fastsetter og krever inn premie. Premien skal fastsettes slik at den er tilstrekkelig til å dekke løpende utgifter og dessuten gi grunnlag for opplegg av et pensjonsfond. Neste års premiesats er 2,5% av lønn mellom 1 og 7,1 G (1 G utgjør per 31.12.2017 kr 93.634).

Fellesordningen for AFP offentliggjør ikke anslag på fremtidige premiesatser, men legger til grunn at premien for ny AFP må økes over tid for å imøtekomme forventninger om økte utbetalinger med tilstrekkelig bufferkapital. Foretak som deltar i AFP-ordningen er solidarisk ansvarlig for to tredjedeler av

pensjonen som skal utbetales til de arbeidstakerne som til en hver tid fyller vilkårene. Ansvar et gjelder både manglende innbetaling og dersom premiesatsen viser seg å være utilstrekkelig.

Regnskapsmessig er ordningen å anse som en ytelsesbasert flerforetaksordning. BI er ikke i stand til å identifisere sin andel av ordningens underliggende økonomiske stilling og resultat med tilstrekkelig grad av pålitelighet, og på denne bakgrunn regnskapsføres ordningen som en innskuddsordning. Dette innebærer at AFP-ordningen ikke er balanseført. Premier til ordningen kostnadsføres når de påløper. Tilskudd til AFP-ordningen inngår i regnskapslinjen lønnskostnader, og utgjorde i 2017 5,3 mkr (2,5 % av lønn mellom 1 og 7,1 G).

Periodens pensjonskostnad	2017				2016			
	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum
Nåverdi av årets pensj.opptj. inkl aga	30 310	31 252	0	61 562	24 969	31 287	0	56 257
+ Rentekostnad av påløpt pensj.forpl.	17 188	16 222	0	33 411	16 119	16 957	0	33 077
- Estimert avkastning på pensj.midler	-13 382	-12 338	0	-25 720	-13 096	-12 541	0	-25 637
+/- Administrasjonskostnader	892	0	0	892	852	0	0	852
Netto pensjonskostnad	35 008	35 136	0	70 144	28 845	35 703	0	64 549
+/- Resultatført planendring inkl aga	0	0	0	0	0	0	0	0
Pensj.kostn. inkl. arbeidsgiveravgift	35 008	35 136	0	70 144	28 845	35 703	0	64 549
- Herav ansattes andel (trukket i lønn)	-4 591	-5 631	0	-10 222	-4 384	-5 557	0	-9 942
Årets pensjonskostnad inkl aga	30 417	29 505	0	59 922	24 460	30 146	0	54 607

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	31.12.2017				31.12.2016			
	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum
Estimert brutto pensjonsforpl. inkl aga	-696 167	-621 527	0	-1 317 693	-667 857	-575 295	0	-1 243 152
Estimert verdi av pensj.midler inkl aga	526 796	451 823	0	978 619	508 049	421 821	0	929 869
Netto pensjonsforpliktelse inkl aga	-169 371	-169 704	0	-339 075	-159 808	-153 474	0	-313 282
Ikke resultatført planendring inkl aga	0	-141	0	-141	0	-572	0	-572
Netto pensj.midler/(-forpl.) inkl aga	-169 371	-169 845	0	-339 216	-159 808	-154 046	0	-313 854

BI fører estimatavvik direkte mot egenkapitalen og i 2016 og 2017 er følgende ført mot egenkapitalen:

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	31.12.2017				31.12.2016			
	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum	SPK	Storebr sikrede ordninger	Storebr usikrede ordninger	Sum
Estimatavvik mot egenkap. 31.12.	-2 252	-31 429	0	-33 682	-32 831	-9 312	0	-42 143

Note 8 Langsiktige fordringer og plasseringer

BI har følgende aksjeposter:

Beskrivelse	Selskap/fond	Antall	Pålydende	Eierandel og stemmeandel	Balanseført verdi
Aksjer	OsloTech as (tidl. Forskningsparken AS), B-aksjer	55	55	1,20 %	0
Aksjer	International School of Management ¹⁾	600	1	1,00 %	281
Sum					281

¹⁾ Pålydende i Litau

Note 9 Mellomværende med selskap i samme konsern m.v.

Det var bevilget et ansvarlig lån fra morselskapet til datterselskapet BI-Bygget D-blokka AS pålydende 174,0 mkr ved inngangen til 2017. Dette lånet ble innfridd i desember 2017, og BI-Bygget D-Blokka AS opprettet et lån pålydende 150,0 mkr i Dnb.

Mellomværende 2017:

	Kundefordringer		Andre fordringer	
	2017	2016	2017	2016
Foretak i samme konsern	102	266	247	177 119
Tilknyttet selskap	0	0	0	0
Felles kontrollert virksomhet	0	0	0	0
Sum	102	266	247	177 119

	Øvrig kortsiktig gjeld		Leverandørgjeld	
	2017	2016	2017	2016
Foretak i samme konsern	0	0	365	0
Tilknyttet selskap	0	0	0	0
Felles kontrollert virksomhet	0	0	0	0
Sum	0	0	365	0

Vesentlige transaksjoner 2017:

	Salgsinntekter		Driftskostnader	
	2017	2016	2017	2016
Foretak i samme konsern ¹⁾	2 980	2 867	19 017	12 443
Tilknyttet selskap	0	0	0	0
Felles kontrollert virksomhet	0	0	0	0
Sum	2 980	2 867	19 017	12 443

	Renteinntekter		Rentekostnader	
	2017	2016	2017	2016
Foretak i samme konsern	4 740	5 549	0	0
Tilknyttet selskap	0	0	0	0
Felles kontrollert virksomhet	0	0	0	0
Sum	4 740	5 549	0	0

1) Transaksjonene mellom konsernselskapene gjelder leie av lokaler morselskapet gjør i datterselskapet BI-Bygget D-Blokka as. I tillegg selger morselskapet drifts- og forvaltningstjenester til datterselskapet BI-Bygget D-Blokka as.

Note 10 Aksjer i datterselskaper

Selskap	Antall	Pålydende	Eierandel og stemmeandel	Balanseført verdi
Bedriftsøkonomisk Institutt AS	100	1	100,00 %	100
BI-Bygget D-Blokka AS	229 100	1	100,00 %	280 055
Sandakerveien D-Blokka AS	300	1	100,00 %	45
Studentenes Hus Nydalen AS	100	2	100,00 %	0
Sandakerveien 116-118 AS	100	1	100,00 %	96
Sum				280 296

Samtlige datterselskaper har forretningsadresse Nydalsveien 37, Oslo.

Note 11 Varebeholdning

Varebeholdningen består av beholdninger i trykkeri og forlag, herunder kompendier og rekvisita. Hele beholdningen er å regne som kurant.

Note 12 Andre kortsiktige fordringer

2017	2016	
1 700	1 900	Avsetning til dekning av mulige tap 31.12
1 554	1 424	Konstaterte tap
-200	-100	Endring i avsetning
1 354	1 324	Årets tap på fordringer

Fordringer med forfall senere enn ett år:

2017	2016	
9 434	7 834	Lån til ansatte

Note 13 Bundne skattetrekksmidler

2017	2016	
43 108	40 908	Avsatt på skattetrekkskonto

Note 14 Egenkapital

Morselskap:

Det er i morselskapet netto tilført 1,6 mkr til forskningsutviklingsfondet i 2017. Årets resultat på 65,1 mkr er tilført annen egenkapital.

	Egen- kapital 1.1.2017	Årets effekt estimat- avvik pensjoner	Årets tilførsel fond	Årets forbruk fond	Års- resultat	Egen- kapital 31.12.2017
Stiftelseskapital	1 300					1 300
Forskningsutviklingsfond	22 324		1 590			23 914
Annen egenkapital	726 996	-33 682	-1 590		65 142	756 865
Sum egenkapital	750 620	-33 682	0	0	65 142	782 080

Konsern:

	Egen- kapital 1.1.2017	Årets effekt estimat- avvik pensjoner	Årets tilførsel fond	Årets forbruk fond	Års- resultat	Egen- kapital 31.12.2017
Stiftelseskapital	1 300					1 300
Fond	22 324		1 590			23 914
Annen egenkapital	742 429	-33 682	-1 590		75 095	782 252
Sum egenkapital	766 053	-33 682	0	0	75 095	807 466

Note 15 Bundne fond

Stiftelsen har følgende bundne fond:

2017	2016	
0	2 982	NVH-fondet
1 807	1 800	Velferdsfond – ansatte
-111	590	Erasmus Stipend
958	1 121	Andre fond
2 654	6 492	Sum bundne fond

NVH-fondet ble etter avtale med hovedorganisasjonen Virke oppløst i 2017. 2/3 av midlene ble overført selskapet og kan benyttes til scholarships, mens 1/3 av midlene ble overført Virke.

Velferdsfondet for ansatte, som ble etablert i 2005, stammer fra salgsgevinst av firmabungalow på Lanzarote. Det er i 2017 ikke innvilget eller utbetalt midler fra fondet. Fondet er godskrevet med 0,4 % renter p.a. i 2017.

BI søker årlig om tildeling av Erasmus Stipendmidler. Søknad går via Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) for tildeling av EU-midler til utvekslingsstudenter. Det foreligger klare retningslinjer for tildeling pr. student.

Det er ikke knyttet betingelser med regnskapsmessig konsekvens til andre fond.

Note 16 Langsiktig gjeld

Hele det langsiktige lånet er tatt opp i DNB og er sikret ved pant i morselskapets og BI-Bygget D-Blokka AS sine eiendeler. Se forøvrig note 18.

I 2017 er det gjort større endringer i selskapets låneportefølje. I tillegg til ordinære avdrag på 90,5 mkr, er 400,0 mkr innbetalt på langsiktig gjeld, og en trekkfasilitet på tilsvarende størrelse er opprettet. BI-Bygget D-Blokka AS innfridde lånet selskapet hadde til morselskapet, og beløp tilsvarende 150,0 mkr ble innbetalt på langsiktig lån. Avdrag tilsvarende 67,0 mkr forfaller i 2018, før hele restsummen forfaller 18.01.2019. BI har anledning til å betale avdrag på minimum 10,0 mkr mellom forfallstidspunktene.

Saldo på den langsiktige lånestrukturen i DNB fremgår av tabellen nedenfor.

Morselskap:

Långiver pantelån	Renteperiode	Rente	Restgjeld 31.12.2016	Opptak 2017	Nedbetalt 2017	Restgjeld 31.12.2017
DNB	Flytende rente	1)	223 000		-151 000	72 000
DNB	Flytende rente	1)	389 500		-389 500	0
DNB	Fast rente til 3.4.2018	3,53 %	50 000			50 000
DNB	Fast rente til 4.4.2022	5,46 %	100 000		-100 000	0
DNB	Fast rente til 2.10.2023	5,48 %	150 000			150 000
DNB	Fast rente til 2.1.2025	3,07 %	100 000			100 000
DNB	Fast rente til 2.1.2026	6,04 %	100 000			100 000
DNB	Fast rente til 3.4.2028	6,70 %	50 000			50 000
Sum pantelån			1 162 500		-640 500	522 000

1) Gjennomsnittrenten for 2017 var 4,67 % p.a.

Neste års avdrag på 67,0 millioner kroner er klassifisert som kortsiktig gjeld, men inngår i tabellen over i restgjeld pantelån per 31.12.2017.

I angitte rentesatser ligger avtalt rente til DNB på NIBOR + 1,35 % p.a. Marginen er gjenstand for årlig reforhandling.

Selskapets rentesensitivitet er tilpasset ved bruk av rentebytteavtaler. Konsernet har en rentebærende låneportefølje pr. 31.12.17 på 672 mkr. For morselskapet var MNOK 450 mkr sikret med rentebindingsavtaler med ulik løpetid. Rentebytteavtalene behandles regnskapsmessig som sikring så lenge forutsetningene for sikringsbokføring er oppfylt. For inngåtte rentebytteavtaler der forutsetningene for sikringsbokføring ikke lenger er til stede er den regnskapsmessige behandlingen etter prinsipp om over-/underkurs.

Ved utgangen av 2017 er det avsatt 11,9 mkr for overkurs på rentesikring. Det avsatte beløpet er nåverdiberegnet. Over-/underkurs beregnes ved å neddiskontere rentedifferansen mellom kontrakten og faktisk rente pr. 31.12.17 for gjenstående løpetid.

I 2017 er det kostnadsført 11,9 mkr relatert til endring i balanseført over-/underkurs på rentebytteavtaler, samt 16,1 mkr relatert til utkjøp.

Den totale markedsverdi på renteswapavtaler pr. 31.12.2017 er beregnet til -74 095 mkr (forpliktelse BI). Markedsverdien per 31.12.2016 var beregnet til -99 873 mkr (forpliktelse BI).

Konsern:

Långiver pantelån	Renteperiode	Rente	Restgjeld 31.12.2016	Opptak 2017	Nedbetalt 2017	Restgjeld 31.12.2017
DNB	Flytende rente	1)	223 000		-151 000	72 000
DNB	Flytende rente	1)	389 500		-389 500	0
DNB	Flytende rente	1)	0	150 000		150 000
DNB	Fast rente til 3.4.2018	3,53 %	50 000			50 000
DNB	Fast rente til 4.4.2022	5,46 %	100 000		-100 000	0
DNB	Fast rente til 2.10.2023	5,48 %	150 000			150 000
DNB	Fast rente til 2.1.2025	3,07 %	100 000			100 000
DNB	Fast rente til 2.1.2026	6,04 %	100 000			100 000
DNB	Fast rente til 3.4.2028	6,70 %	50 000			50 000
Sum pantelån			1 162 500	150 000	-640 500	672 000

I låneavtalen mellom morselskap og DNB er det etablert følgende krav til finansiell covenant fra 31.12.2017 og påfølgende år. Måltallene er:

	2017	2018
NIBD/EBITDA	<5,0	<5,0
Rentedekningsgrad	>1,7	>1,7

NIBD er netto rentebærende gjeld. EBITDA er driftsresultat før renter, skatt, avskrivninger og oppskrivninger.

Rentedekningsgraden defineres som:

$$\text{Rentedekningsgrad} = \frac{\text{Resultat} - \text{finanskostnader}}{\text{finanskostnader}}$$

For 2017 utgjorde nøkkeltallene for morselskapet:

	2017
NIBD/EBITDA	2,44
Rentedekningsgrad	1,97

Note 17 Ubenyttet del kassekreditt

I 2017 er det innvilget en kassekreditt tilsvarende 400,0 mkr. Per 31.12 utgjorde benyttet kassekreditt 111,0 mkr, og ubenyttet kassekreditt utgjorde 289,0 mkr per 31.12.

Note 18 Andre avsetninger for forpliktelser

I 2012 ble det besluttet å legge ned Studentenes Hus i Nydalsveien 15-17. Leieavtalen for dette bygget ble 15. november 2012 transportert tilbake til BI. Husleien i den opprinnelige leiekontrakten med Avantor er høyere enn det som er mulig å oppnå i dagens marked. Det er derfor avsatt for beregnet tap frem til leiekontraktenes utløp i 2025. Andel av avsetningen som gjelder 2018 er klassifisert som kortsiktig gjeld.

Beskrivelse	Avsetning 31.12.2016	Benyttet	Avsetning 31.12.2017
Forpliktelse Studentenes Hus	15 254	-1 904	13 350

Note 19 Pantstillelser

Morselskap			Konsern	
2017	2016		2017	2016
522 000	1 162 500	Pantegjeld sikret ved pant	672 000	1 162 500
110 983		Benyttet kassekreditt per 31.12	110 983	
632 983	1 162 500	Sum gjeld sikret med pant	782 983	1 162 500

		Pantsatte eiendeler:		
1 377 177	1 402 350	Bygninger	1 739 148	1 771 115
105 300	105 300	Tomter	165 300	165 300
193 843	221 723	Driftstilbehør	219 755	249 603
45 710	42 758	Kundefordringer	45 152	42 233
1 722 030	1 772 130	Sum balanseført verdi	2 169 355	2 228 251

Note 20 Husleieforpliktelser

Morselskapet har løpende leieavtaler for lokaler med årlige beløp som fordeler seg slik:

	Forpliktelser
2018	81 059
2019	84 273
2020	78 939
2021	75 661
2022 og senere år totalt	810 400
Sum forpliktelser	1 130 331

Avtalene i eksisterende lokaler i Trondheim løper ut 31.07.2018. Nye lokaler i Trondheim løper fra 15.06.2018 til 14.06.2038. Dages leieavtale i Stavanger løper ut 31.07.2019, og ny leiekontrakt er tegnet i andre lokaler fra 15.06.2019 til 31.07.2034. Øvrige leiekontrakter utløper om 3 til 13,5 år.

Note 21 Annen kortsiktig gjeld

Følgende poster er ført under annen kortsiktig gjeld:

<i>Morselskap</i>			<i>Konsern</i>	
2017	2016		2017	2016
83 342	80 012	Feriepenger inkl. aga	83 342	80 012
10 631	9 178	Periodiserte lønns- og personalkostnader	10 631	9 178
2 130	2 126	Sluttpakker og gavepensjoner	2 130	2 126
37 045	37 154	Periodiserte oppdragsforskningsinntekter	37 045	37 154
6 661	10 023	Forskuddsinnbetalte gaveprofessorater	6 661	10 023
15 329	11 390	Ikke avregnet sensur	15 329	11 390
14 562	14 787	Forskuddsbetalte kursavgifter	14 562	14 787
7 208	11 135	Påløpte renter	7 208	11 135
67 000	90 500	Neste års avdrag pantelån	77 000	90 500
110 983	0	Benyttet kassekreditt	110 983	0
2 085	2 068	Avviklingskostnader høyskoler/lokaler	2 085	2 068
44 805	36 943	Diverse periodiserte kostnader	44 833	37 006
401 781	305 317	Sum annen kortsiktig gjeld	411 809	305 379

Note 22 Skattepliktig virksomhet (utleie av lokaler)

BI er ikke en skattepliktig stiftelse, men er skattepliktig for utleie av lokaler. Alle datterselskapene er skattepliktige.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, begrunnes med antatt fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan balanseføres oppføres netto i balansen. Utsatt skatt både i selskapsregnskapet og i konsernregnskapet regnskapsføres til nominelt beløp.

Morselskap			Konsern	
2017	2016		2017	2016
		Årets skattekostnad fordeler seg på:		
0	0	Betalbar skatt	0	199
3 564	-2 055	Endring i utsatt skatt	6 351	-265
177	0	For lite skatt tidligere år	177	14
-3 564	2 055	Ikke balanseført utsatt skattefordel	-3 564	2 055
177	0	Sum skattekostnad	2 964	2 004

		Beregning av årets skattegrunnlag:		
14 566	4 472	Resultat før skattekostnad skattepliktig virksomhet	27 978	13 416
0	0	Permanente forskjeller	-78	-82
-3 549	-4 363	Endring i midlertidige forskjeller	-6 286	-8 327
-11 017	-108	Endring i fremførbart underskudd	12 961	-5 363
		Anvendt korreksjonsinntekt	-34 576	
0	0	Anvendt fremførbare renteforskjell	0	1 138
0	0	Årets skattegrunnlag	0	782
0	0	Betalbar skatt (24 %) av årets skattegrunnlag	0	195

		Oversikt over midlertidige forskjeller:		
42 722	41 061	Anleggsmidler	115 341	110 943
0	0	Fremførbare rentekostnader	-1 134	-1 138
-15 435	-17 322	Avsetninger etter god regnskapsskikk	-15 435	-17 322
-34 075	-45 092	Akkumulert fremførbart underskudd	-67 423	-53 919
0	0	Korreksjonsinntekt	0	-34 576
-6 787	-21 353	Sum	31 350	3 988

-1 561	-5 125	23 % utsatt skatt/(skattefordel)	7 210	957
-1 561	-5 125	Herav ikke balanseført utsatt skattefordel	-2 708	-6 172
0	0	Balanseført utsatt skatt/(skattefordel)	9 918	7 130

		Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 24 % av resultat før skatt:		
3 496	1 118	24 % skatt av resultat før skatt	6 715	3 354
68	214	Effekt av endret skatteprosent på utsatt skattefordel	-319	-35
0	0	For lite avsatt skatt tidligere år	0	14
-3 564	2 055	Ikke balanseført utsatt skattefordel	-3 589	2 078
0	-3 387	24 % av endring midlertidige forskjeller som følge av endret utleieandel *	0	-3 387
0	0	Permanente forskjeller (24 %)	-19	-20
0	0	Beregnet skattekostnad	2 787	2 004

0,0 % 0,0 % Effektiv skattesats

10,0 % 14,9 %

* Andelen av bygget som leies ut ved inngangen til 2017 tilsvarte 11,34%.

Til styret i Stiftelsen Handelshøyskolen BI

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Handelshøyskolen BIs årsregnskap som viser et overskudd i selskapsregnskapet på kr 65 142 000 og et overskudd i konsernregnskapet på kr 78 060 000. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Stiftelsen Handelshøyskolen BI per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Stiftelsen Handelshøyskolen BI per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen, som vi innhentet før datoen for denne revisjonsberetningen, og informasjon i årsrapporten om institutter og organisasjonsbeskrivelse, som forventes å bli gjort tilgjengelig for oss etter denne datoen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført på øvrig informasjon som vi har innhentet før datoen på revisjonsberetningen, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Dersom vi ved gjennomlesing av informasjon i årsrapporten om institutter og organisasjonsbeskrivelse konkluderer med at rapporten inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å kommunisere forholdet til styret.

Styrets og rektors ansvar for årsregnskapet

Styret og rektor (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 8. mars 2018

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hans-Christian Berger', is written over the printed name.

Hans-Christian Berger
Statsautorisert revisor